

Ministerieel besluit tot voorlopige opheffing van de bescherming als monument van de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Riemst (Herderen)

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.1, 3°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;
- het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 8, §1, 2°.

Procedurestappen en vormvereisten

Dit besluit kwam tot stand volgens de procedurestappen en de vormvereisten, beschreven in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.2.3 tot en met 6.2.5;

De volgende procedurestappen en vormvereisten zijn vervuld:

- de opheffing van de bescherming als monument werd onderzocht;
- de bevindingen van het onderzoek zijn opgenomen in een opheffingsdossier;
- advies over de opheffing van de bescherming van het onroerend goed werd gevraagd aan de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed op 26 september 2023;
- de behandeling van het advies is opgenomen als bijlage bij dit besluit.

Motivering

De kapel Onze-Lieve-Vrouw, gelegen de la Brassinnestraat zonder nummer in Riemst (Herderen), werd op 17 maart 1995 beschermd als monument bij ministerieel besluit, omwille van de volkskundige waarde. Dit besluit werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 8 juni 1995.

Het algemeen belang gevormd door de erfgoedwaarden wordt in het inhoudelijk dossier bij het beschermingsbesluit als volgt omschreven:

- "de volkskundige waarde: als devotiekapel van ca. 1850 toegewijd aan O.L.Vrouw."

De kapel is erg overgroeid. Het vermoedelijke zadeldak en driehoekig fronton zijn verdwenen en vervangen door een plat dak op een ringbalk in beton. De oorspronkelijke overdekking van het interieur is vervangen door een golfplaat.

Artikel 6.2.1, 3° van het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 staat de gehele of gedeeltelijke wijziging of opheffing van een bescherming omwille van het algemeen belang toe. De parlementaire voorbereiding stelt daarbij het volgende: "door een wijzigende context kan het algemeen belang immers geëvolueerd zijn ten opzichte van het algemeen belang ten tijde van de bescherming".

In functie van een algemene evaluatie van het beschermd bestand in Vlaanderen die als doelstelling heeft om een dynamische selectie van de essentiële en representatieve getuigen van het leven in Vlaanderen te vrijwaren, wordt het beschermd erfgoed getoetst aan de hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde.

De evaluatie van het beschermde bestand in Vlaanderen is gebaseerd op:

- de erfgoedwaarde zoals vermeld in het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 2.1, 26°: de archeologische, architecturale, artistieke, culturele, esthetische, historische, industrieel-archeologische, technische, ruimtelijk-structurerende, sociale, stedenbouwkundige, volkskundige of wetenschappelijke waarde waaraan onroerende goederen [en de cultuuroederen die er integrerend deel van uitmaken] hun huidige of toekomstige maatschappelijke betekenis ontleen;
- de vijf selectiecriteria die gehanteerd worden in functie van bescherming en die het afwegingskader vormen om het onroerend erfgoed te waarderen:
  - 1° zeldzaamheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed uitzonderlijk voorkomt in relatie met de geografische context, de historische context, het type of het oeuvre;
  - 2° herkenbaarheid: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een goed leesbare uitdrukking is van zijn oorspronkelijke functie, uitzicht of vormgeving, of van een belangrijke fase in de latere ontwikkeling daarvan;
  - 3° representativiteit: geeft aan in hoeverre het onroerend goed typerend is voor een geografische of historische context of een welbepaalde type of een bepaald oeuvre;
  - 4° ensemble: geeft aan in hoeverre het onroerend goed een sterke samenhang vertoont tussen de verschillende elementen;
  - 5° context: geeft aan in hoeverre er tussen het onroerend goed en zijn directe of ruimere omgeving een sterke visuele of inhoudelijke relatie is.

De evaluatie van de erfgoedwaarden van de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Riemst op basis van de erfgoedwaarden en huidige criteria voor bescherming is als volgt:

- 1° zeldzaamheid: Vlaanderen telt 77 betreedbare kapellen (klein erfgoed) uit het tweede en derde kwart van de 19de eeuw met een beschermd statuut. In dit beschermde bestand zijn verschillende bouwstijlen vertegenwoordigd (neoclassicisme, neogotiek en minder uitgesproken stijlen en mengvormen). Beschouwd binnen dit beschermde bestand is de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Riemst (Herderen) niet zeldzaam;
- 2° herkenbaarheid: de overgroeiing tast de herkenbaarheid van de kapel aan. De verdwijning van het vermoedelijke zadeldak, het driehoekig fronton en de oorspronkelijke overdekking van het interieur hebben echter geleid tot een blijvende aantasting van de herkenbaarheid als een neoclassicistische kapel uit het midden van de 19de eeuw. Andere beschermde neoclassicistische kapellen zijn beter waard, onder meer met herkenbaar driehoekig fronton en zadeldak;
- 3° representativiteit: de verdwijning van het vermoedelijke zadeldak, het driehoekig fronton en de oorspronkelijke overdekking van het interieur maken van

de kapel niet langer een representatief voorbeeld van een neoclassicistische kapel uit het midden van de 19de eeuw. Andere beschermde neoclassicistische kapellen zijn beter bewaard, onder meer met herkenbaar driehoekig fronton en zadeldak, en hebben daarom een grotere representativiteit;

4° ensemble: in het interieur van de kapel behoren de drie nissen in de apsis en het onderstel van het altaar waarschijnlijk nog tot de oorspronkelijke aanleg. De vloer in cementtegels is van jongere datum (omstreeks 1900). De oorspronkelijke overdekking van het interieur is verdwenen en vervangen door een golfplaat zonder erfgoedwaarde. Deze ingreep heeft de ensemblewaarde van de kapel aangetast;

5° context: de kapel bezit contextwaarde omwille van het hek ernaast dat toegang geeft tot de vlakbij gelegen hoeve Kuesses. Het hek verkeert echter niet in een goede toestand. De linker hekpijler is beschadigd en het metalen hekwerk is bouwvallig.

Als neoclassicistische kapel uit het midden van de 19de eeuw is de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Herderen niet zeldzaam. De aantasting van de herkenbaarheid, de representativiteit en het ensemble hebben geleid tot een verlies aan volkskundige waarde van de kapel, in die mate dat de bescherming als monument niet meer voldoende kan worden gemotiveerd. Daarom wordt de bescherming als monument opgeheven. De contextwaarde van de kapel is niet aangetast, al is het hek naast de kapel in een bouwvallige toestand. De erfgoedwaarden zijn niet volledig verloren gegaan.

De hedendaagse inzichten inzake erfgoedwaarde hebben geleid tot een gewijzigde context waarin de erfgoedwaarden onvoldoende zijn voor een bescherming van de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Herderen als monument. De vrijwaring van de erfgoedwaarden middels een bescherming als monument is niet langer vereist omwille van het algemeen belang.

De bescherming van de kapel Onze-Lieve-Vrouw, gelegen de la Brassinnestraat zonder nummer in Riemst (Herderen) als monument wordt opgeheven omwille van het algemeen belang.

DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING,
WONEN EN ONROEREND ERFGOED BESLUIT:

Artikel 1. Het ministerieel besluit van 17 maart 1995 houdende bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten van meerdere onroerende goederen in Riemst, waaronder de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Herderen als monument, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 8 juni 1995, wordt voorlopig gedeeltelijk opgeheven.

Art. 2. Het beschermde goed de kapel Onze-Lieve-Vrouw, de la Brassinnestraat zonder nummer in Riemst (Herderen), waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, bevindt zich op het perceel met de volgende kadastrale gegevens: Riemst, 2de afdeling/Herderen, sectie B, perceelnummer 467C.

In het beschermingsbesluit van 17 maart 1995 wordt dit kadastraal omschreven als Riemst (Genoelselderren), 9de afdeling, sectie A, perceelnummer 467C.

Het plan met de aflijning en de plaats van de aanplakking van het bericht over het openbaar onderzoek is opgenomen als bijlage 1 bij dit besluit.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van het beschermde onroerend goed waarvan de bescherming voorlopig wordt opgeheven, wordt als bijlage 3 bij dit besluit gevoegd.

Art. 3. In artikel 1 van het ministerieel besluit 17 maart 1995 houdende de bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten van meerdere onroerende goederen in Riemst wordt volgende zin opgeheven:

- "7. Herderen, kapel langs de landweg achter de hoeve gelegen, de la Brassinnestraat 11; bekend ten kadaster : Riemst (Genoelselder), 9° Afd., Sie A, perceelnr. 467c."

Art. 4. Het plan waarop de bescherming van de kapel Onze-Lieve-Vrouw in Herderen als monument wordt aangeduid als bijlage bij hetzelfde besluit van 17 maart 1995 wordt vervangen door het plan dat als bijlage 2 bij dit besluit werd gevoegd.

Brussel, 01/02/24

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Getekend door: Matthias Diependaele (Sig)
Getekend op: 2024-02-01 16:11:47 +01:00
Reden: ik keur dit document goed

Matthias DIEPENDAELE